

Hästholmens hamn omkring 1890 med schweizeriet, som flyttades dit och blev hamnkontor. Det var tidigare serveringspaviljong på gästgiveriet.

Kungsbacken, belägen femtio famnar från sjön. Där fanns då rester av en försvarsskans. I våra dagar finns ingen plats, som går under detta namn, men troligen är det den bergshöjd, vid vilken Södergårdens man-gårdsbyggnad nu ligger. Namnet förekommer i kyrkböckerna i början av 1800-talet, då en backstuga låg på Kungsbacken. Doktor Otto Frödin, "Alvastrabygden under medeltiden" (1919), utesluter inte att namnformen har något med kungaepoken Sverker att göra. Kanske rentav kungaborgen låg där? Även Bohmans östgötabeskrivning, 1840, talar om Kungsbacken, och att där funnits en uppkastad sandskans, troligen härrörande från Dackefejdens dagar. Kanonkulor, sporrar och spjut hade hittats, skriver han.

Bohman omtalar också vad de små holmarna utanför kallades under hans tid. De hette Kungaskäret, Måkbergen, Lortknölen och Stängsberget — namn som åtminstone delvis känns igen i våra dagar.

Under 1800-talet hade Hästholmen egen torgdag. Den avlystes som allt för oekonomisk 1834. En polisman hade nämligen 70 riksdaler om året för att upprätthålla ordningen. Och denne polisman var — enligt kommunalprotokollen — nästan den ende som besökte torgplatsen.

Hamnen tillkom 1859

I och med Göta Kanals tillkomst blev båttrafiken på Vättern livligare. Hästholmenvikens skyddade läge utnyttjades allt mera som naturlig hamnplats. Särskilt spannmål lastades ut och gatunamnet Lastbergsvägen påminner i dag om denna trafik. Båtarna ankrade på viken, och bockar med plankor sattes i sjön, så att säden kunde bäras ut.

Att det blev en riktig hamn i Hästholmen, lär, enligt den muntliga traditionen, ha berott på en handelsmadam, Johanna Pettersson, från Ödeshög. Under lossandet av varor föll "Handelsman Johanna" i vattnet och blötte ner sina fina sidenkjol. I helig ilska lovade hon då att ombesörja, att det blev en hamn i Hästholmen.